

אמן אורח בעל שם עולמי ממלא תפקיד המור גדיה

בבית המשפט זולטן גרנוש, על ספסל הנאשמים, שומע מפי ראובן זיו, המתמחה במשרדו של סניגורו דוד הרמן, על מהלך העדות. גרנוש אינו מבין את המתרחש, שוקע לעיתים בשינה, מתערער וחוזר לנמנם.

שם לומדת הילדה עתה במוסד, שהוא אחד ממוסדות החינוך הטובים והמפורסמים בישראל.

במשך שנתיים לא ראיתי אותה. התכתבנו באופן קבוע, כל שבוע היינו מחליפים שני מכתבים. היא ילדה אינטליגנטית ומוכשרת מאוד. בשנה הראשונה ללימודיה במוסד החדש, כשעוד לא ידעה את השפה הגרמנית כל-כך טוב, גמרה בשנה אחת שתי כיתות. היא מנגנת על פסנתר, חרוצה ונחמדה מאוד. אני לא אומר את זה מפני שהיא הילדה שלי. כל מי שמכיר אותה אומר ככה.

אחרים אולי רואים אותה כקצת מבוגרת מכפי גילה, אבל בשבילי היא תמיד ילדה קטנה ומתוקה. בובה עשיתי הכל כדי ש'הקץ, בחופש-הלימודים שלה, תבוא לבקר

לני זולטן גרנוש בתפקיד לני, במחזהו של ג'ון שטיינבק על עכברים ואנשים. התמונה צולמה בעת החזרות בנוש

בא, אני הולכת לקבל ילד! האב ששמע דברים אלה יוצאים מפי בתו, נעץ בה עיניים תוהות, כאילו לא הבין מה אמרה לו. הוא הוסיף להביט בה בעיניים בוהות, כשבאזניו מצלצלות המלים: „אני הולכת לקבל ילד! אני הולכת לקבל ילד!”

כי הבת, בעלת השיער המתולתל וההרפעה החיצונית הנאה, שפרצה בכני אחרי שהתחדדה בפני אביה, לא היתה אשה נשואה, או צעירה מבוגרת. היתה זו ילדה ש'אך ימים מספר קודם לכן מלאו לה שתיים-עשרה שנה.

סיפר האב בהונגריה לכתב העולם הזה, על הרגשתו באותם הרגעים: „חשבת ש'האדמה פוערת פיה ובולעת אותי! הרגשתי כאילו אני צולל לתוך תהום! איבדתי כל קשר למציאות ולמה שסובב אותי. התפללתי לאלוהים שלא אתה קיים!”

יודיה של בת ה'12 לא היה פתאומי. זמן מה קודם לכן כבר ידע האב שמהו נורא התרחש לבתו. הוא הסתובב כדרכו בין שולחנות הפורמאיקה הצבעוניים של אחד מבתי הקפה התל-אביביים החדשים, שהוא מנהל, כשלתע הבחין בבתו הנכנסת לקפה, נרגשת ומתוהה. היא ניגשה אליו ואמרה לו, שלא כדרכה, בתקיפות: „אבא, בוא הביתה!”

„מה שתאום הביתה? את יודעת שאני ב'אמצע העבודה!”

„אבא, אתה מוכרח לבוא תיכף הביתה! אני רוצה לדבר איתך על משהו חשוב!”

★ ★ ★

„חטפתי את בת.”

בחושו האבהי הבחין הגבר בשנות ה'שלושים, בעל הראש המקריח, כי משהו קרה. פרשת היחסים בינו ובין בתו לא היתה פרשה רגילה בין אב לבת. שורה עגור מה של מאורעות ורגשות פעלה כדי להביא דיל יחסים אלה מיחסים רגילים. היא באה לידי ביטוי בסיפורו של האב על תולדותיו:

„אני אוהב את ילדתי יותר מהחיים שלי. כל מה שאני עובד ועושה הוא למען ילדתי. בתי היחידה נולדה לפני שתיים-עשרה שנה בכודפסט. כשהיתה בת ארבע לקחנו אותה, אני ואשתי, עמנו ארצה. אשתי לא היתה הרבה זמן בארץ, ונסעה אחרי כמה שבועות לגרמניה. אחרי שלושה חדשים נסעתי אליה גם אני.

לפני שש שנים נפרדתי מאשתי, אחרי 11 שנות נשואים. הילדה למדה אז במוסד גרמני. לא רציתי שהיא תלמד במוסד גרמני, חטפתי אותה ובשם כדוי הבאתי אותה לארץ. מסרתי אותה למוסד-נוער דתי, שם למדה ארבע כיתות. בתקופת החופש היא היתה מתגוררת אצל אמי.

אחרי ארבע שנים באה אשתיל-לשעבר לי בקר בארץ. נגשנו. אנחנו דחקא ביחסים ידיות. היא לקחה את הילדה אליה לגרמניה.

במדיונה

המשק

אכילת דגי-הרקק

לאנשים תמימים, היתה זאת תמיד חידה: ממה מתקיימות 58 אגודות-האשראי הפרטי, שהם הבנקים הקטנים של הסקטור הפרטי (ושמרביתם נושאים את השם הנואה וחסכון). אמנם היו להם 250 אלף מפקידים, אולם לפי הוראות נגיד בנק ישראל הם יכולים לתת רק הלוואות בשיעור שמעט ואינו מאפשר להם קיום בריבית רשמית.

בשבועות האחרונים התפוצצה שורה של מצוות, שהבקיעו בקיעים רחבים בחומת הסודיות של הבנקים האלה. נסתבר כי היו בידיהם כמה וכמה שיטות טובות להתקיים.

משיכות וגניבות. הגילויים הסנסציוניים באו בזה אחר זה:

● בהלוואה וחסכון באר-שבע נתגלתה גניבה בסך 70 אלף ל"י, בה היה מעורב לפחות אחד ממנהלי הבנק.

● בהלוואה וחסכון כפר-סבא ניתנו הל' וואות בלי אישור ההנהלה, וניתן ללקוחות בעלי פרוטקציה למשך כספים מעל לסכום שהיה מופקד בחשבונותיהם.

● בקופה חקלאית ראשון-לציון נתגלה כי ההנהלה העבירה 30 אלף ל"י מרוחחיה לי-חשבונות פרטיים, כדי להעלים רוחחים אלה מעיני מסי-הכנסה.

היו אלה רק גילויים מקריים. לגבי ה'מומחים לא היה בהם משום גילוי נעלמים. אלה ידעו מזמן כי חלק מן הבנקים האלה פיתה מנגנון שלם לעקיפת החוק.

שיטות הונאה. כדי שבנקים קטנים יוכלו להתקיים, בתקופה של ניפוח המנגנון נים והמשכורות, הידור המבנים והתחרות הבנקים הגדולים, בעלי עשרות הסניפים ו'הקרנות המפלגתיות, פותחו בכמה מקומות שיטות-הונאה מסועפות:

● ללקוחות ניתן למשך סכומים גדוי לים מעל לפקדונותיהם, מבלי לרשום את הדבר בספרים כהלוואות. כך לא היה צורך לרשום את הריבית, שהגיעה לפעמים עד מעל ל'20%. היתרון: לא היה צורך לשלם מסי-הכנסה, והבנק היה יכול לעקוף את הוראות נגיד בנק-ישראל, שהגבילו את סכום האשראי שהיה רשאי לתת.

במקרה אחד פוטר מנהל, אחרי שנתערור החשבון שהכניס את הריבית לכיסו הפרטי.

● ההנהלות יצרו הוצאות דמיוניות, צימצמו בצורה זו עוד יותר את הרווח ה'חיוב במסי-הכנסה. תמורת הקבלות הכו'נות הוכנסה לפקדונות פרטיים.

● ללקוחות ניתנו במקרים אחרים הל' וואות אמיתיות, אולם נרשמה רק הריבית החוקית, תוך העלמת הריבית האמיתית. ה'הפרש הוכנס לכיסי המנהלים או לפקדונות פרטיים.

כינושי מפא"י. הבנקים הקטנים יכלו להימנע משיטות אלה, אילו נקטו בצעד פשוט: להתאחד יחד בבנק אחד גדול, ש' יכול היה להתחרות בבנקים הגדולים וב'קרנות המפלגתיות.

אולם הסכסוכים הפרטיים בין המנהלים מנעו אפשרות זו. כדי לחסלה לגמרי, ערכה מפא"י מסע שיטתי לכינוש הסניפים הערי רונים של הנואה וחסכון, על-ידי הופעה מאורגנת של בעלי-המניות המפא"יים ב'אסיפות הכלליות המשעממות, אשר רוב בעלי-המניות האחרים לא טרח לבקר בהן. בצורה זו כבשה מפא"י את הנואה וחסכון בתל-אביב-יפו ובחיפה, שהם לבדם מהמים חלק גדול ממחזור קופות-האשראי של ה'סקטור הפרטי.

מי סובל מן התהליך? המפקיד הקטן — סוחר, בעל-מלאכה או תעשיין זעיר — שאינו רוצה להשתעבד לבנקים המפלגתיים כמו בנק למלאכה, אינו רוצה גם להפקיד את כספו בבנק גדול, בו המשקל הסגולי שלו קטן יחסית, אולם הסוף ברור מראש: הלחיתנים יש'מינו, דגי-הרקק יבלעו.

דרכי אדם

תודת האמריקאי

לפני שנתיים הגיע ארצה גבר אמריקאי הדור-לבוש. היה זה פרופסור אדם סטגלי, מרצה באוניברסיטת ברנדייס בניו-יורק. סטגלי השתקע עם אשתו היפה בקיבוץ מעלה החמישה, בילה במסגרת מחקרו על הקוללות שעות רבות בסילולים בסביבה, וב'גנישות עם חקלאים יהודים וערבים. בין (תמשך בעמוד 9)

כוינו
וכיונו!

**בנק דיסקונט
לישראל
בע"מ**